

Bilag 2: Redegørelse for den samlede indsats over for partnervold i Københavns Kommune

Resume af redegørelsen

Der er i Københavns Kommune ca. 2.900 kvinder, som årligt udsættes for partnervold (tallet er beregnet ud fra Sundheds- og Sygelighedsundersøgelsen 2005). Kun 139 af kvinderne kom på kvindekrisecenter i 2007. Sammenlignet med kvinderne oplever mændene i mindre grad partnervold og i størstedelen af tilfældene er voldsudøver en mand. Redegørelsen lægger vægt på, hvordan vi kan styrke den samlede indsats i Københavns Kommune, så vi når de knap 2.800 kvinder som ikke får hjælp i dag.

Den samlede indsats over for partnervold i Københavns Kommune er varieret og kan imødekomme ofre på tværs af køn, alder og etnicitet på alle døgnets tidspunkter. De kommunale og ikke kommunale tilbud når en væsentlig del af kvinderne, men der er ingen tvivl om, at der er en gruppe kvinder og deres børn i Københavns Kommune, som ikke får hjælp i kraft af den nuværende indsats eller som kunne få en bedre hjælp.

Redegørelsen ser på udfordringerne i den nuværende indsats både fra kvindens synspunkt og sagsbehandlerens synspunkt. Det er kendetegnende, at der er behov for en indsats, som har ekspertise i sagsbehandlingen af voldsramte kvinder, som kan lette sagsgangen i kommunen og koordinere den samlede indsats. Ligesom den enkelte kvinde og medarbejder efterspørger muligheden for at søge råd og vejledning af høj faglig kvalitet.

Definition på partnervold

Vi arbejder ikke i Danmark med en fælles definition af partnervold. For at styrke den fælles indsats er det vigtigt at anvende en definition, som ikke diskriminerer mellem mennesker på baggrund af køn, alder og etnicitet. Servicestyrelsen lægger op til følgende definition: *"Vold er enhver bevidst handling eller trussel rettet mod en anden person, som er egnet til at krænke personens integritet eller skræmmer, smerter eller skader personen."* Definitionen omfatter psykisk, fysisk, økonomisk, seksuel og verbal vold.

Partnervoldens omfang

Københavns Kommune anerkender, at både kvinder og mænd udsættes for partnervold. Da

størstedelen af ofrene er kvinder og størstedelen af voldsudøvere mænd, jfr. Statens Institut for Folkesundhed 2008, omtales den voldsramte som kvinde i store dele af redegørelsen.

Omfang blandt voksne og børn i Københavns Kommune

På baggrund af rapporten "Mænds vold mod kvinder" (Statens Institut for Folkesundhed 2007) og Danmarks Statistik kan vi foretage et groft estimeret skøn over antallet af kvinder, som udsættes for partnervold i Københavns Kommune. Der var 180.349 kvinder i alderen 16-64 år med bopæl i Københavns Kommune i 2005. Hvis vi overfører forekomsten fra hele landet fra Sundheds- og Sygelighedsundersøgelsen 2005 betyder det, at knap 2.900 kvinder med bopæl i Københavns Kommune udsættes for partnervold om året.¹ I ca. 80 % af tilfældene er der børn i samme rum eller rummet ved siden af (Servicestyrelsen og LOKK 2008, B). Det svarer til, at mere end 2.300 børn om året er vidne til partnervold i Københavns Kommune.

Den demografiske sammensætning i Københavns Kommune kan have betydning for forekomsten af vold, navnlig i forhold til antallet af 30-49-årige kvinder og etniske kvinder. Der er størst risiko for, at de 30-49-årige kvinder udsættes for partnervold (Statens Institut for Folkesundhed 2007). I Københavns Kommune udgjorde denne gruppe af kvinder 42 % af det samlede antal kvinder med bopæl i Københavns Kommune i 2005, hvilket er en højere andel end i resten af landet. I 2005 udgjorde indvandrekvinder og deres efterkommere (kvinder) 18,7 % af det samlede antal kvinder i alderen 16-64 år med bopæl i Københavns Kommune. Hvert fjerde kvindelige offer for partnervold er indvandrer mod knap hver tiende etnisk dansk kvinde (Statens Institut for Folkesundhed 2007).

Forekomsten af partnervold blandt kvinder i Københavns Kommune må derfor formodes at være lidt højere end 2.900 om året.

Omfang blandt mænd (16-64-årige)

De undersøgelser, som foreligger, er for små til, at det giver mening at komme med et skøn over antal mænd, som udsættes for partnervold i Københavns Kommune. Men på landsplan skønnes omfanget af partnervold blandt de 16-64-årige mænd at være 8.000 sammenlignet med 28.000 kvinder årligt (Statens Institut for Folkesundhed 2008).

¹ Her er alle former for vold medregnet også let vold som en lussing. Redegørelsen anvender følgende definition af partnervold mod kvinder: "fysisk eller psykisk vold og eller seksuelle overgreb, der er udøvet af kvindens aktuelle eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste"

Når vi ser på antallet af politianmeldte voldssager, defineret som 'partnervold' mod mænd, var voldsudøveren i 69 % af tilfældene en mand (N = 176). Den andel, der angav, at volden var udøvet af en nuværende eller tidligere partner var størst blandt de 40-59-årige mænd. Tallene kan ikke fortælle, hvem der har udøvet volden andet end, at voldsudøveren har haft samme bopæl som ofret. Volden kan have været udøvet af en kæreste/ægtefælle, søn, bofælle eller samboende familiemedlem. Men biseksuelle og homoseksuelle har statistisk set en større risiko for at blive udsat for partnervold (Statens Institut for Folkesundhed 2008). 32 % af mændene med bopæl i Københavns Kommune er i alderen 40-59 år.

Med baggrund i ovenstående kan vi opstille en hypotese om, at biseksuelle og homoseksuelle mænd i alderen 40-59 år er i større risiko for at blive udsat for partnervold end andre mænd.

Politianmeldelser

Politiet i Københavns Kommune har i perioden 1.1.2008 frem til 1.11.2008 registreret 168² reelle anmeldelser om trusler på livet i henhold til Straffelovens § 266.³

Omfang blandt unge på landsplan (16-24-årige)

De undersøgelser, som foreligger, er for små til, at det giver mening at komme med et skøn over antal unge, som oplever kærestevold i Københavns Kommune. Tallene her stammer fra en undersøgelse lavet på landsplan af Statens Institut for Folkesundhed (2008):

- Knap 13.000 unge kvinder og 4.500 unge mænd udsættes årligt for fysisk vold af en kæreste.
- Unge med anden etnisk baggrund end dansk er ikke mere udsat for kærestevold end etniske danske unge.
- Risikogrupper: Det er oftest unge kvinder under 20 år der udsættes for kærestevold.

I Københavns Kommune var 18 % af kvinderne i alderen 16-24 år og 6 % i alderen 16-20 år i 2005.

² Det er dog ikke samtlige sager, der relaterer sig til partnervold, da politiet ikke registrerer disse selvstændigt, men de skønner, at det er langt størstedelen. Tallet inkluderer både mænd og kvinder.

³ Straffelovens § 266. Den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Indsatsen for voksne, børn og unge i Københavns Kommune

Samlet set har Københavns Kommune en varieret indsats, som kan imødekomme ofre for partnervold på tværs af køn, alder og etnicitet på alle døgnets tidspunkter. Alle tilbudene spiller en væsentlig rolle for den samlede indsats, men det er kendetegnende, at der er behov for en indsats, som har ekspertise i sagsbehandlingen af voldsramte kvinder, som kan lette sagsgangen i kommunen og koordinere den samlede indsats for kvinden. Ligesom den enkelte kvinde og medarbejder efterlyser muligheden for at søge råd og vejledning af høj faglig kvalitet og medarbejderen mulighed for at henvise kvinden. Nedenfor er en oversigt over henholdsvis de kommunale og ikke kommunale tilbud i Københavns Kommune.

Kommunalt tilbud	Målgruppe	Kerneydelser	Kommentarer
6 krisecentre (3 af krise-centrene er selvejende institutioner)	Serviceovens §§ 109 og 110 ⁴	Akut modtagelse Råd og vejledning Ophold, beskyttelse og sikkerhed, opholdsplan. TM Sagsbehandling Socialpædagogisk støtte Aktiviteter for børn Efterværn	Kvindekrisecentrene har tilsammen 217 pladser. I 2007 var der sammenlagt 498 indskrevet på centrene. Ca. 50 % med anden etnisk baggrund end dansk. Af de 498 har 139 angivet partnervold som den primære årsag til deres indflytning. Ca. 5 % af de 498 indskrevne var gengangere. ⁵
2 familierådgivere og 2 børnepsykologer	Serviceovens § 109, Stk. 4 og 5 ⁶	Familierådgivning Psykologbehandling	Familierådgiverne og psykologerne er ansat under lederen af kvindekrisecentrene. Starter ultimo 2008.
Den Sociale Døgnvagt	Børn, unge, familier og voksne med sociale problemstillinger	Akut modtagelse Råd og vejledning Henvielse til anden myndighed Akut ophold	Åben udenfor socialcentrenes åbningstid

⁴ I henhold til **Serviceovens § 109** skal kommunen tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte. I henhold til **Serviceovens § 110** skal kommunen tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

⁵ Klientregistreringssystemet Socialforvaltningen

⁶ Kommunen skal i henhold til **Serviceovens § 109, Stk. 4** tilbyde støtte og vejledning fra en familierådgiver til kvinder med børn på boformer efter denne bestemmelse. Rådgivningen gives i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.v. og skal understøtte de enkelte dele i kommunalbestyrelsens øvrige tilbud. Rådgivningen iværksættes, når forberedelsen til udflytning fra boformen påbegyndes, og indtil kvinden og børnene er etableret i egen bolig. Kommunen skal ligeledes i henhold til **Serviceovens § 109, Stk. 5** tilbyde psykologbehandling til alle børn, der er fyldt 6 år, og som ledsager moderen under dennes ophold i boformer efter denne bestemmelse. Behandling skal have et omfang på mindst fire timer og op til ti timer afhængigt af barnets behov. Behandlingen skal udføres af en autoriseret psykolog. Pligten til at tilbyde psykologbehandling gælder uanset opholdets varighed. Tilbuddet skal iværksættes under selve opholdet eller i umiddelbar forlængelse heraf.

Socialcentrene: Modtagerenheden Børnefamilieteam Voksenteam	Børn, unge, familier og voksne med sociale problemstillinger	Akut modtagelse Råd og vejledning Psykologhjælp Familierådgivning Sagsbehandling § 50 undersøgelse	
Døgntakten	Unge under 18 år	Anonymt råd og vejledning Akut modtagelse Ophold Råd og vejledning Sagsbehandling	Åben 24 timer
Etnisk Konsulent Team	Medarbejdere på socialcentrene og døgninstitutioner	Konsulentbistand	Problemstillinger relateret til generationskonflikter, herunder trussel om tvangsægteskab, æresrelaterede forbrydelser m.m., i relation til unge med anden etnisk herkomst end dansk i alderen 15-25 år

Ikke kommunalt tilbud

- *Dannerhuset*: Akut modtagelse, råd og vejledning, ophold, socialpædagogisk støtte, aktiviteter for børn, efterværn og sagsbehandling
- *Mødrehjælpen*: Sammenhængende indsats for mor og barn, ambulante tilbud om råd og vejledning
- *Dialog mod Vold*: Gratis behandling til voldudøvende mænd, hvor kvinden integreres i behandlingen
- *Rehabiliteringscenter for Etniske kvinder i Danmark*: Akut modtagelse, ophold og efterværn for kvinder, som flygter fra et tvangsægteskab eller trusler om tvangsægteskab
- *24-timers Hotline*: Råd og vejledning, information om muligheder og tilbud til voldsramte kvinder
- *Etnisk team i LOKK-sekretariatet*: Anonym gratis rådgivning og vejledning om konflikthåndtering og konfliktmægling om æresrelateret vold og tvangsægteskaber. TM

- *Mandecentret*: Ophold (ti værelser), samtaler, råd og vejledning⁷

⁷ Mandecentret er ikke målrettet voldsramte mænd, men mere generelt mænd i krise grundet ødelagte parforhold

Hvad er udfordringerne i den nuværende indsats for Københavns Kommune?

Den største identificerede udfordring for den samlede indsats er forholdet mellem de knap 2.900 kvinder med bopæl i Københavns Kommune, som udsættes for partnervold om året og de 139, som indskrives på kvindekrisecentrene. Hvordan når vi de knap 2.800 kvinder, som ønsker hjælp af høj faglig kvalitet, men som ikke ønsker at flytte på krisecenter eller henvende sig på socialcentret? Hvordan når vi de kvinder og børn inden volden eskaleres og ofrene bliver mere og mere isolerede? Hvordan støtter vi bedst de kvinder, som ønsker at blive i det voldelige forhold? Hvordan laver vi en proaktiv og forebyggende indsats?

Der er ingen tvivl om, at de ikke kommunale tilbud giver støtte og hjælp til nogle af kvinderne, men Københavns Kommune spiller en væsentlig rolle i at være en del af løsningen. Følgende afsnit ser derfor på de udfordringer, som redegørelsen har identificeret i arbejdet med at nå flere af kvinderne og tilbyde en effektiv indsats af høj faglig kvalitet.

Set fra kvindens synspunkt

Alle undersøgelser viser, at det er svært for de fleste at forlade et voldeligt forhold. Følgende er en liste over de barrierer, som både kvinder og mænd, på tværs af alder, køn, etnicitet og samfundsmæssige skel, giver udtryk for, at de oplever i forsøget på at bryde ud af et voldeligt forhold.⁸ Listen er ikke udtømmende.

- Frygten for ikke at blive troet på eller støttet af familie, netværk og samfundet generelt.
- Manglende kendskab til rettigheder og servicetilbud eller misinformeret herom.
- Frygt for og oplevelser af diskrimination på baggrund af køn og etnicitet.
- Ser ikke sig selv som en 'social klient'.
- Frygt for at blive slået ihjel.
- Mental helbredstilstand, herunder posttraumatisk stresssyndrom, depression etc.
- Frygt for at få anbragt sine børn af de sociale myndigheder eller miste forældremyndigheden.
- Frygt for at miste sit økonomiske livsgrundlag.
- Håb om at volden forandres.
- Social udstødelse, gengældelse og frygt for yderligere vold eller chikane.

⁸ Etnisk Konsulent Team (Informant 2008), Københavns Kommunes Krisecentre (Informanter 2008), Socialforvaltningen (Informant 2008), Dannerhuset (Informant 2008), Politimester Jørn Bro (Informant 2008), Mødrehjælpen (Informant 2008)

Erfaringerne herhjemme viser, at kvinder med anden etnisk baggrund kan opleve yderligere barrierer i forsøget på at forlade et voldeligt forhold.

- Social og etnisk isolation.
- Sprogvanskeligheder.
- Manglende hensynstagen til kulturel sensitivitet, når der intervenseres og beskyttes.
- Frygt for at serviceinstanser er korrupte baseret på erfaringer fra hjemlandet.
- Frygt for at blive udvist af Danmark.
- Religiøst og kulturelt pres. Herunder skam, familieære eller vanære; forventninger om at skulle 'lide i stilhed' eller acceptere vold i hjemmet som en normalitet; stigmatisering er knyttet til skilsmisse/separation; pres til forsoning.

Set fra sagsbehandlerens synspunkt

Sagsbehandlerne på kvindekrisecentre og de kommunale sagsbehandlere har identificeret udfordringer i den faktiske sagsbehandling. Sagerne er ofte meget komplekse og involverer megen koordinering på tværs af interessenter. Der er eksempler på kvinder med op til fire sagsbehandlere, hvilket betyder at kvinden skal fortælle sin historie om og om igen for at få den hjælp, som hun har krav på og efterspørger. Tilsvarende er der eksempler på kvinder, som ikke fortæller kommunen om volden, fordi de ikke oplever at blive set som et helt menneske.

"Nogle kvinder fortæller ikke sin sagsbehandler på jobcentret og socialforvaltningen om voldens faktiske karakter eller de personlige problemer, hun tumler med. De sidder med hvert deres område, og hun føler ikke, at de ser hende som et helt menneske." (Clausen M.R. 2008, Mødrehjælpen)

I de fleste sager er det nødvendigt at inddrage Socialforvaltningen, politi, skole og daginstitutioner, hjemkommunen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, tolke og juridisk bistand. Sagerne involverer mange aspekter af lovgivningen (herunder Forældreansvarsloven, Udlændingelovgivningen: Tilknytningskravet, Statsforvaltningen: Separation/skilsmisse og Straffeloven). En effektiv indsats forudsætter et højt vidensniveau og indsigt i, hvordan andre instanser arbejder og deres forpligtigelser i henhold til kvindens behov. Alt sammen udfordringer i arbejdet med en helhedsorienteret, målrettet og effektiv indsats for både kvinder og børn.

Hvad kan vi gøre? Engelske erfaringer

Siden 2001 har London været meget aktiv i udviklingen af en samlet indsats for kvinder, mænd og børn, som har oplevet vold i hjemmet. Trods vanskeligheder ved at drage paralleller grundet bl.a. definition⁹, omfang og befolkningssammensætning kan forskningsresultater og erfaringerne inspirere til nye tiltag i Københavns Kommune. Flere kommuner i London, som anvender modellen, har en demografisk sammensætning som København.

The Best Practice Model

Cardiff Womens' Safety Unit (WSU) er den førende serviceindsats for voldsramte kvinder i England/Wales. Cardiff WSU er 'the best practice model', som indenfor de sidste par år er blevet forsøgt efterlignet på tværs af England med det formål at tilbyde voldramte kvinder og børn den bedst mulige service, nedbringe antallet af ofre og øge antallet af sigtelser.

WSU blev etableret i 2001 og er et multi-agency initiativ, som samarbejder med både offentlige instanser og Ngo'er herunder politi, kriminalforsorgen, hjælpeorganisationer og socialforvaltningen. WSU tilbyder en omfattende række af servicetilbud til kvinder, som har været udsat for vold i hjemmet med kun én indgang – 'A One Stop Shop'. WSU tilbyder desuden et FAST TRACK system for juridisk behandlingen af sager. Modellen indeholder også bisidderfunktioner, fælles tilgang til risikovurderinger på tværs af interessenter og informationsdeling ved sagskonferencer for høj-risiko ofre.

Bisidderne som er ansat i WSU tilbyder sagsbehandling over kortere eller længere tid med fokus på risikovurderinger, råd og vejledning omkring sikkerhed med klare og tydelige mål og målsætninger. Bisiddernes opgave er bl.a., at alle interessenter forstår og opfylder deres forpligtelser overfor ofrene og deres børn. Alle bisiddere har gennemgået et undervisningsforløb (CAADA), som giver den optimale viden og et sæt af værktøjer, som gør medarbejderen i stand til at give en enslydende service af høj kvalitet.

WSU modtager både ofre, som er i et voldeligt forhold eller som lige har forladt forholdet. Ofrene kan nås førend volden er eskaleret og forlader ikke manden førend de er parate, hvilket også mindsker antallet af kvinder, som vender tilbage til det voldelige forhold.

⁹ Den engelske regering definerer partnervold som: *“any incident of threatening behaviour, violence or abuse (psychological, physical, sexual, financial or emotional) between adults who are or have been in a relationship together, or between family members, regardless of gender or sexuality”*. Regeringen har gjort det klart, at definitionen også indbefatter tvangsægteskaber, omskæring og æresdrab (www.crimereduction.gov.uk/dv01.htm)

Modellen har vist en stigning i antallet af voldudøvere, som kommer for retten grundet kvindernes voksende tillid til systemet.

Litteraturliste

- Clausen M.R. (2008): Danmark er et puljeland. Kronik Jyllandsposten 30.10.2008
- CAADA (2006): A guide to commissioning an independent domestic violence advisory service
- CAADA (2006, B): Multi-agency risk assessment conferences implementations guide
- CAADA (2007): Achieving safety: evidence and action
- Dannerhuset (2005): Politiets møde med voldsramte kvinder
- Lees S. (2000): "Marital rape and martial murder" In Hanmer, J and Itzin, C (eds.). Home Truths about Domestic Violence: Feminist Influences on Policy and Practice: A Reader. (London: Routledge)
- Lewis G. and Drife J. (2001): Why mothers die: Report from the confidential enquiries into maternal deaths in the UK 1997-9; commissioned by Department of Health from RCOG and NICE (London: RCOG Press)
- Lewis G. and Drife J. (2005): Why mothers die 2000-2002: Report on confidential enquiries into maternal deaths in the United Kingdom (CEMACH)
- Ligestillingsafdelingen (2005): Handleplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008
- LO og Dannerhuset (2007): Vold har mange ansigter
- Mayer of London (2006): Praying for peace: domestic violence and faith communities round-table report
- McWilliams M. and McKiernan J. (1993): Bringing it out in the open: Domestic Violence in Northern Ireland. (London: HMSO)
- Mødrehjælpen (2007): Ud af voldens skygge – et tilbud til børn og kvinder fra voldsramte familier
- Servicestyrelsen og LOKK (2008): LOKK Voksenstatistik 2007
- Servicestyrelsen og LOKK (2008, B): LOKK Børnestatistik 2007
- Socialforvaltningen 2008: Etniske minoritetskvinder på kvindekrisecentrene i København
- Statens Institut for Folkesundhed (2004): Mænds vold mod kvinder
- Statens Institut for Folkesundhed (2005): Sundheds- og Sygelighedsundersøgelsen

- Statens Institut for Folkesundheds (2007): Mænds vold mod kvinder
- Statens Institut for Folkesundheds (2008): Unge og kærestevold i Danmark
- Statens Institut for Folkesundheds (2008): Vold mod mænd i Danmark
- Voldsobservatoriet (2008): Anbefalinger fra Voldsobservatoriet

Witting, S. og Christensen S.S. (2008): Tiden efter – en vidensindsamling om behovet for udslusning ved udflytning fra krisecentre